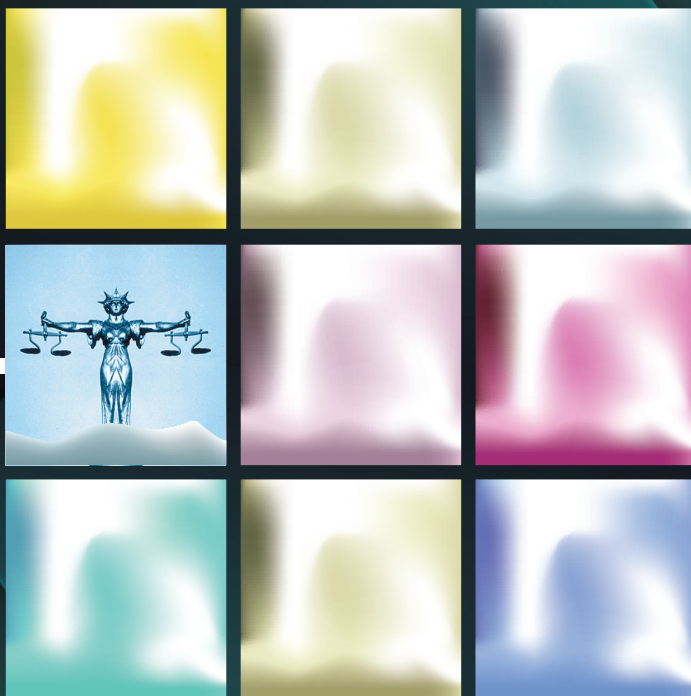

PRIMENA NAČELA OPORTUNITETA U PRAKSI izazovi i preporuke

*prof. dr Stanko Bejatović, prof. dr Vojislav Đurđić,
prof. dr Milan Škulić, dr Goran Ilić, mr Jasmina Kiurski,
mr Marina Matić, Radovan Lazić, Svetlana Nenadić,
Verica Trninić*

PRIMENA NAČELA OPORTUNITETA U PRAKSI

izazovi i preporuke

Zahvaljujemo se organizaciji Balkanski fond za demokratiju (Balkan Trust for Democracy) i ambasadi Kraljevine Holandije u Republici Srbiji što su podržali projekat „Unapređenje efikasnosti krivičnog pravnog sistema kroz efikasniju primenu principa tužilačkog oportuniteta (tužilačka diskrecija)”. Stavovi izneti u ovoj publikaciji predstavljaju stavove autora i nužno ne izražavaju stavove Balkanskog fonda za demokratiju i Kraljevine Holandije.

Primena načela oportuniteta u praksi
izazovi i preporuke

Izdavač:

Udruženje tužilaca i zamenika javnih tužilaca Srbije

Autori:

prof. dr Stanko Bejatović, dr Vojislav Đurđić, prof. dr Milan Škulić,
dr Goran Ilić, mr Jasmina Kiurski, , mr Marina Matić,
Radovan Lazić, Svetlana Nenadić, Verica Trninić

Saradnici:

Leposava Porubović-Vujanović, Moma Ilić

Tiraž:

500

Štampa:

ATC, Beograd

Beograd, 2012.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

343.131

PRIMENA načela oportuniteta u praksi :
izazovi i preporuke / Jasmina Kiurski ... [et
al.]. - Beograd : Udruženje tužilaca i
zamenika javnih tužilaca Srbije, 2012
(Beograd : ATC). - 168 str. : tabele, graf.
prikazi ; 24 cm

Tiraž 500. - Napomene i bibliografske
reference uz tekst.

ISBN 978-86-87259-31-7

1. Киурски, Јасмина [аутор]

а) Кривични поступак - Начела

COBISS.SR-ID 190157580

prof. dr Stanko Bejatović, dr Vojislav Đurđić, prof. dr Milan Škulić,
dr Goran Ilić, mr Jasmina Kiurski, , mr Marina Matić,
Radovan Lazić, Svetlana Nenadić, Verica Trninić

PRIMENA NAČELA OPORTUNITETA U PRAKSI

izazovi i preporuke

Udruženja javnih tužilaca i zamenika
javnih tužilaca Srbije
Beograd, 2012.

PREDGOVOR

Marta 2012. navršava se deset godina od uvođenja načela oportuniteta u naše pozitivno krivično procesno zakonodavstvo. Ovo načelo prvi put je uvedeno u Zakonik o krivičnom postupku 2001. godine, koji je stupio na snagu 28. marta 2002. i u to vreme predstavljao jednu od najznačajnijih novina u pravosuđu. Uvođenjem člana 236. i 237. ZKP-a, koji regulišu načelo oportuniteta, zakonodavac je pre svega bio motivisan racionalizacijom krivičnog pravosuđa i rasterećenjem sudova, sledeći tako opšti svetski trend u krivičnom procesnom pravu, obeležen mogućnošću dogovora između učesnika u krivičnom postupku i idejom restorativne pravde. U periodu od deset godina, navedene odredbe Zakonika o krivičnom postupku pretrpele su veći broj izmena i dopuna koje, nažalost, nisu doprinele usavršavanju ovog načela jer su bile nedovoljno jasne, bez koncepcije, doslednosti i logike. Na prvi pogled, deluje da je načelo oportuniteta evoluiralo u našem krivičnom procesnom pravu, kako u sferi krivičnih dela na koja se može primeniti tako i u sferi procesnih faza postupka gde se može predložiti, ali se zapravo nije mnogo odmaklo od početne koncepcije. To samo ukazuje na odsustvo sluha zakonodavca na brojne primedbe stručne javnosti u pogledu zakonske regulative ovog načela i problema u njegovoj primeni u praksi. Naime, i pored brojnih stručnih skupova na ovu temu i više izmena i dopuna Zakonika o krivičnom postupku, važeće zakonsko rešenje, kao ni rešenje u novom zakoniku o krivičnom postupku¹, nije u skladu s komparativnim zakonodav-

---

¹ *Službeni glasnik RS*, br. 101/11 od 30. decembra 2011. godine. Novi zakonik o krivičnom postupku stupa na snagu osmog dana od objavljivanja u *Službenom glasniku Republike Srbije*, a počće da se primenjuje 15. januara 2013. godine, izuzev u postupcima za krivična dela organizovanog kriminala ili ratnih zločina koji se vode pred posebnim odeljenjem nadležnog suda. Za takve slučajeve novi zakonik primenjuje se od 15. januara 2012. godine.

stvom i Preporukom br. R (87) 18 Saveta Evrope u vezi s pojednostavljenjem krivičnog pravosuđa², kao i Preporukom REC (2000) 19 u vezi sa ulogom javnog tužioca u krivičnompravnom sistemu.³ Dodatni problem, svakako, predstavlja specifična situacija u Srbiji, jer se sada istovremeno primenjuju, to jest važe dva zakonika o krivičnom postupku, koja na različite načine uređuju načelo oportuniteta.

Uz činjenicu da načelo oportuniteta zbog svog značaja zahteva znatno širu i detaljniju normativnu razradu, kao i zbog brojnih primedbi stručne javnosti, nametnula se potreba da se preispitaju važeća zakonodavna rešenja i primena ovog načela u praksi. Nesporno, povećan je broj slučajeva na koje je primenjeno načelo oportuniteta u odnosu na početni period, kada se ovaj broj izražavao u desetinama, a sada u stotinama, ali se opravdano postavlja pitanje da li je to dovoljan broj u odnosu na ukupan broj primljenih i odbačenih krivičnih prijava. To je bilo moguće utvrditi samo ozbiljnom analizom zakonske regulative i empirijskim istraživanjem pravosudne prakse, zbog čega je Udruženje javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca Srbije, zajedno sa Partnerima za demokratske promene, sprovedo istraživanje u 11 osnovnih i viših javnih tužilaštava u Srbiji za period od 1. januara 2008. do 30. septembra 2011. godine. Projekat je realizovala grupa autora: dr Stanko Bejatović, profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Kragujevcu, dr Vojislav Đurčić, profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Nišu, dr Milan Škulić, profesor Pravnog fakulteta u Beogradu, dr Goran Ilić, zamenik republičkog javnog tužioca, mr Jasmina Kiurski, zamenik apelacionog javnog tužioca u Beogradu, Radovan Lazić, zamenik apelacionog javnog tužioca u Novom Sadu, Svetlana Nenadić, zamenik prvog osnovnog javnog tužioca u Beogradu, Verica Trninić, savetnik u Apelacionom javnom tužilaštvu u Beogradu i mr Marina Matić, ekspert za strateški razvoj Udruženja javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca Srbije.

Projekat je rezultat sprovedenog istraživanja, a tom prilikom utvrđeno je da je primena načela oportuniteta i dalje dosta neujednačena, kao i da postoji različito postupanje javnih tužilaštava. Odgovor

---

² Usvojena od strane Saveta ministara na 410. sednici održanoj 17. septembra 1987. godine.

³ Usvojena od strane Saveta ministara na 724. sednici održanoj 6. oktobra 2000. godine.

na to treba tražiti pre svega u nedovoljnoj i nepreciznoj zakonskoj regulativi člana 236. i 237. ZKP-a, ali isto tako i u nedovoljnoj spremnosti javnih tužilaca za uspešnu i pravilnu primenu ovog načela. Cilj projekta je da u odsustvu smernica za primenu načela oportuniteta javnim tužiocima olakša rad tako što će ukazati na ključne probleme u praksi i dati odgovore kako ih prevazići. Stoga ovaj projekat za cilj pre svega ima identifikaciju prepreka za efikasnu primenu načela oportuniteta i poboljšanje trenutne javnotužilačke prakse. To dalje pretpostavlja podizanje svesti, podršku i edukaciju javnih tužilaca za efikasnu primenu načela oportuniteta, kao i opšte javno promovisanje principa restorativne pravde.

Da bi javni tužioci ostvarili svoja zakonska ovlašćenja, potrebno je stvoriti uslove za njihov rad i motivisati ih za primenu načela oportuniteta, kako bi, s jedne strane, rasteretili sudove, a s druge strane veću pažnju i vreme posvetili obradi složenih i kompleksnih predmeta, te tako omogućili punu efikasnost pravosudnog sistema.

U prvom delu projekta autori su detaljno analizirali nacionalno zakonodavstvo (odredbe člana 236. i 237. ZKP), dok su u drugom delu analizirali prikupljene statističke podatke o postupanju javnih tužilaštava u primeni načela oportuniteta, da bi na kraju, na osnovu tako sprovedene analize, izneli zaključna razmatranja. Time je javnim tužiocima omogućeno da sveobuhvatno sagledaju značaj načela oportuniteta i eventualne prepreke u njegovoj primeni. Međutim, ovaj projekat ima za cilj da ukaže na značaj načela oportuniteta ne samo stručnoj već i široj javnosti, kako bi se otklonile zablude da načelo oportuniteta predstavlja privilegiju osumnjičenog/okrivljenog lica, već da, naprotiv, omogućava zaštitu interesa oštećenog/žrtve krivičnog dela i efikasnost krivičnog postupka. Stoga se autori nadaju da će ovaj projekat biti od pomoći ne samo javnim tužiocima već i sudijama, kao i široj javnosti, u sagledavanju i razumevanju ove oblasti. Takođe, nadamo se da će rezultati istraživanja prezentovani u projektu doprineti većoj efikasnosti u primeni načela oportuniteta i korigovanju javnotužilačke prakse u smislu ujednačenog postupanja javnih tužilaca, te da će i zakonodavcu poslužiti kao dobra osnova u iznalaženju boljih zakonskih rešenja. Veći stepen ujednačenosti u postupanju odnosi se pre svega na formalne radnje koje javni tužioci preduzimaju u različitim fazama primene načela oportuniteta, s tim da se mora sačuvati

diskreciono pravo javnog tužioca da samostalno odlučuje o vršenju funkcije krivičnog gonjenja, jer je to suština i smisao načela oportuniteta. Naime, i pored ukazanih problema u praksi i nepreciznosti zakonika, značaj ovog načela ne može se dovesti u pitanje, niti obezvređiti uloga javnog tužioca u njegovoj primeni.

U ime Udruženja javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca Srbije i grupe autora, zahvaljujemo Partnerima za demokratske promene na saradnji prilikom izrade projekta, kao i javnim tužilaštvima na ukazanoj pomoći u realizaciji istraživačkog dela.

Beograd, 2012. godine

Mr Jasmina Kiurski

predsednik Programskog saveta Udruženja
javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca Srbije

SADRŽAJ

PREDGOVOR	5
SADRŽAJ	9
I. PREDMET, CILJEVI I METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	13
II. POJAM, OPRAVDANJE I VIDOVI OPORTUNITETA KRIVIČNOG GONJENJA	17
III. ODLAGANJE KRIVIČNOG GONJENJA KAO POSEBAN VID OPORTUNITETA	29
§1. ZAKONSKO UREĐENJE ODLAGANJA KRIVIČNOG GONJENJA	29
§2. ODLAGANJE KRIVIČNOG GONJENJA U PRAVOSUDNOJ PRAKSI	68
1. <i>Podaci o osumnjičenom/okrivljenom</i>	68
a) Pol učinioca	69
b) Starost učinioca	70
c) Obrazovanje učinioca	71
d) Zanimanje učinioca	73
e) Imovno stanje učinioca	75
f) Bračno i porodično stanje	77
g) Osuđivanost za krivična dela i kažnjavanost/osuđivanost za prekršaje	80
h) Ponovna primena oportuniteta	83
2. <i>Podaci o učinjenom krivičnom delu</i>	84
a) Krivično delo	84
b) Stadijumi izvršenja krivičnog dela	90
c) Sticaj krivičnih dela	91
d) Saučesništvo	93

<i>3. Podaci o pretkrivičnom postupku</i>	96
a) Vreme proteklo od učinjenog krivičnog dela do podnošenja krivične prijave	96
b) Odluke javnog tužioca po krivičnoj prijavi	98
c) Predlog za primenu načela oportuniteta	99
d) Naložene mere kod uslovnog odlaganja krivičnog gonjenja	100
(1) Obim primene mera	100
(2) Uplaćeni novčani iznos u korist humanitarne organizacije, fonda ili javne ustanove	105
(3) Obavljen društveno korisni rad	107
(4) Vreme ispunjenja mere	109
(5) Izvršenje mera u roku	112
e) Saglasnost oštećenog	117
f) Odobrenje suda kojim se nadomešta saglasnost oštećenog na primenu mera iz čl. 236. st. 1. tač. 2. i 3. ZKP	118
 <i>4. Primena načela oportuniteta kod krivičnog dela neovlašćeno držanje opojnih droga iz člana 246a KZ-a</i>	 120
<i>5. Službena beleška o mogućnosti za odlaganje krivičnog gonjenja</i>	121
<i>6. Okolnosti koje javni tužilac ceni pri primeni načela oportuniteta</i>	123
<i>7. Primena mera iz člana 236. stav 1. ZKP kod sporazuma o priznavanju krivice</i>	126
<i>8. Nerealizovani dogovori stranaka o primeni načela oportuniteta</i>	126
<i>9. Pregovori o primeni načela oportuniteta</i>	128
<i>10. Odluka o primeni oportuniteta krivičnog gonjenja</i>	129
<i>11. Primećbe oštećenog na postupanje javnog tužioca, odnosno suda u primeni načela oportuniteta</i>	131

IV. PRIMENA OPORTUNITETA IZ RAZLOGA PRAVIČNOSTI (ČL. 237. ZKP)	133
V. USLOVNO ODUSTAJANJE OD OPTUŽBE NA GLAVNOM PRETRESU	136
§1. ZAKONSKA REGULATIVA	136
1. Zakonski uslovi za primenu oportuniteta na glavnom pretresu	136
2. Postupak uslovnog odustajanja od optužbe	138
§2. PRAVOSUDNA PRAKSA	145
1. Obim primene uslovnog odlaganja optužbe na glavnom pretresu	145
2. Karakteristike primene oportuniteta na glavnom pretresu	147
3. Nalaganje mera prilikom primene oportuniteta na glavnom pretresu	154
VI USLOVI ODLAGANJA KRIVIČNOG GONJENJA KAO MOGUĆI ELEMENT SPORAZUMA O PRIZNAVANJU KRIVICE	156
VII. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA	162
VIII. ANEX I	168
Upitnik	168

